

VESITALOUSRIKOKSET

KIS LEILA SUVANTOLA

YMPÄRISTÖRIKOSKOULUTUS. JAKSO 4.

MAA-AINEKSET JA VESIRAKENTAMINEN 13. – 14.2.2018

VESILAIN SOVELTAMISALAAN KUULUVAT TEOT

Lain soveltamisala: vesitalousasiat = vesitaloushankkeiden toteuttaminen ja muu vesivarojen ja vesiympäristön käyttö ja hoito. Jos toiminta ei edellytä VL:n mukaista lupaa, vesistön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan vesitalousasiaan sovelletaan ympäristönsuojelulakia

Lain tavoitteet

- 1) edistää, järjestää ja sovittaa yhteen vesivarojen ja vesiympäristön käyttöä niin, että se on yhteiskunnallisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä;
- 2) ehkäistä ja vähentää vedestä ja vesiympäristön käytöstä aiheutuvia haittoja; ja
- 3) parantaa vesivarojen ja vesiympäristön tilaa.

Ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen: YSL (527/2014)

Vesihuolto: vesihuoltolaki (119/2001)

Patoturvallisuus: patoturvallisuuslaki (494/2009)

Vesienhoidon järjestäminen: laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (1299/2004)

VESILAIN VASTAISET TEOT

Vesilain luparikkomus (VL 16:2) = teot, jotka liittyvät VL:n mukaan luvanvaraiseen toimintaan

Vesilain rikkominen (VL 16:3) = muut VL:n vastaiset teot

Vesilain luparikkomus (VL 16:2): luvattomat hankkeet

- 1) ryhtyy 3 luvun 2 (vaikutusten vuoksi luvanvaraiset vesihankkeet) tai 3 §:ssä (hankeluettelo) taikka 5 luvun 3 §:ssä (ojituslupaa edellyttävä) tarkoitettuun hankkeeseen ilman lupaviranomaisen myöntämää lupaa,
- 3) vaarantaa 2 luvun 11 §:n 1 momentissa tarkoitetun vesiluontotyyppin (alle 10 ha flada, kluuvi, lähde / noro, alle 1 ha lampi ja järvi Lapin eteläpuolella) luonnontilan ilman lupaviranomaisen myöntämää poikkeusta,
- 8) ryhtyy 5 luvun 4 §:ssä (ojitustoimitusta edellyttävä) tarkoitettuun hankkeeseen ilman ojitustoimituksen päätöstä tai toteuttaa hankkeen ojitustoimituksen päätöksen vastaisesti

Vesilain luparikkomus (VL 16:2): luvan vastainen menettely tai lain velvoitteen noudattamatta jättäminen

- 2) toteuttaa hankkeen luvan vastaisesti tai laiminlyö lupamääräyksen noudattamisen,
- 4) laiminlyö saattaa lupaan perustuvan hankkeen loppuun siten, että siitä saattaa aiheutua haittaa tai vaaraa toiselle tai toisen omaisuudelle,
- 5) laiminlyö lakiin tai lupaan perustuvan velvollisuutensa pitää kunnossa patoa, rakennelmaa, laitetta tai pengertä vesistössä tai sen ulkopuolella,
- 6) laiminlyö lakiin tai lupaan perustuvan velvollisuutensa pitää kunnossa ojaa, vedenjohtoa tai viemäriä,
- 7) laiminlyö lakiin tai lupaan perustuvan velvollisuutensa kulkuväylän ylläpitämiseen

Vesilain rikkominen (vl 16:3): toisten oikeuksien loukkaus

- 1) estää 2 luvun 10 §:n vastaisesti veden vapaata juoksua norossa tai ojassa siten, että teosta aiheutuu vähäistä suurempi yksityisen edun loukkaus,
- 2) ottaa pintavettä toisen vesialueelta 4 luvun 3 §:n vastaisesti (aiheuttaa 3:2 seurauksia = lupavaatimus) tai pohjavettä toisen alueelta 4 luvun 4 §:n vastaisesti (ilman lupaviranomaisen antamaa oikeutta),
- 3) estää ilman laillista oikeutta vesistössä kulkemista, puutavaran uittoa (2:3) tai muuta tähän lakiin tai sen nojalla annettuun lupaan tai oikeuteen perustuvaa vesi- tai maa-alueen käyttämistä,
- 4) käyttää väärin 9 luvun 5 tai 6 §:ssä uittajalle säädettyjä oikeuksia tai toimii vastoin uittosäännön määräyksiä,
- 5) toimii vastoin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen 4 luvun 2 §:n (veden ottamisen rajoittaminen) taikka 5 luvun 5 (ojituserimielisyyden ratkaiseminen) tai 9 §:n (oikeudet ojittamiseen liittyen toisen maalla) nojalla antamaa päätöstä,
- 6) liikkuu vesistössä, ottaa vettä, sijoittaa rakennelman toisen vesialueelle tai ryhtyy 2 luvun 6 §:ssä (ruoppaus) tarkoitettuun toimenpiteeseen vastoin 2 luvun 3–8 §:ää

Vesilain rikkominen (vl 16:3): ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti

7) laiminlyö ilmoittaa toimenpiteestä valtion valvontaviranomaiselle siten kuin 2 luvun 15 §:ssä (pintaveden / pohjaveden ottaminen, ruoppaus, maainesten ottaminen pohjasta) tai 5 luvun 6 §:ssä (ojitus) säädetään

LIEVIEN VESITALOUSRIKOSTEN MÄÄRÄ*

	Poliisille ilmoitetut			Poliisin ratkaisut		Syyttäjän ratkaisut			
	VL 16:2	VL 16:3	Yht.	RV	Själle	ET- rajoitu s	Sjp	RV	Syyte
2012	6	1	7	?	?	3	2	5	7
2013	4	3	7		3				
2014	4	14	18	1	13				
2015	1	8	9	1	7				
2016	3	4	7	1	3				

* Tilastohaku voidaan tehdä nimikkeillä, joten ympäristön turmelemisena tai ympäristörikkomuksena kirjatut eivät nouse esiin.

KÄRÄJÄOIKEUDESSA KÄSITELLYT RIKOSNIMIKKEET VESITALOUSASIOISSA

	Vesilain luparikkomus	Ympäristörikkomus	Ympäristön turmeleminen
2014	3		2
2015	2	1	1
2016	1		1

Turun HO 18.3.2015, nro 15/112327 (Varsinais-Suomen KO 8.1.2014 (RI3/4118, nro 14/100423) Ympäristön turmeleminen

- Kiinteistön omistajat ja työn toteuttaja vastoin vanhan vesilain I luvun 15 §:n I momentissa säädettyä vesistön muuttamiskieltoa ja ilman lupaa muuttaneet vesistöä ojittamalla seurauksin, että kiinteistöllä olleen tekolammen pinta on laskenut noin 0,5 metriä kiinteistön A, kiinteistön B sekä kiinteistön C kohdalla ja kuivunut kokonaan kiinteistön D kohdalla. Maavallilla estetty veden tulo kiinteistön D kohdalle.
- Vaasan HaO 3.7.2013: nyt kysymyksessä olevaa vesialuetta on pidettävä tekolampena eli vesistönä, jonka muuttaminen ilman lupaa on vanhan vesilain I luvun 15 §:n mukaan kielletty.
- Luettu syyksi, á 40 päiväsakkoa. Hovioikeus ei muutosta rangaistukseen.
- Vahingonkorvaus kiinteistön B omistajille ympäristön turmelemisesta 2.000 euroa, laiturin korjauksesta ja siihen menneistä pientarvikkeista yhteensä 340 euroa, yms. Ja kiinteistön D omistajalle vahingonkorvauksena kesämökin virkistyskäyttömahdollisuuksien vähenemisestä kesiltä 2011, 2012 ja 2013 kultakin 5.000 euroa eli yhteensä 15.000 euroa; HO alensi vahingonkorvausta 2000 euroon vuodelta eli yhteensä 6000 euroon

Etelä-Pohjanmaan KO 21.10.2014 (RI4/1117, nro 14/144595, lainvoimainen). Vesilain luparikkomus

- Vesivoimayhtiön puolesta juoksutusten valvonnasta vastaavan yhtiön vesivoima-asiantuntija huolimattomuudesta päättänyt avata patoluukut huoltotoimen (tiivisteen vaihtaminen) mahdollistamiseksi ylemmällä voimalaitoksella, jolloin vedenpinta nopeasti ja voimakkaasti laskenut tasoon 34,68 metriä alittaen luvassa sallitun (35 metriä) korkeuden ja veden virtauksen koskessa ylittäen sallitun virtaaman, mistä on aiheutunut sortumavaara ja yksi sortuma asianomistajan kiinteistöllä.
- Luettiin syyksi, 15 päiväsakkoa. Ei ollut hätätyö, olisi voinut toimia toisin (hallittu vedenpinnan laskeminen perehtyen asianmukaisesti automaatiikkaan. Vesilupa ei sallinut alittaa ko. vedenkorkeutta toisen voimalaitoksen huoltotyön vuoksi.

Etelä-Pohjanmaan KO 17.4.2015 (R 15/1116, nro 15/116855, lainvoimainen). Vesilain luparikkomus ja patoturvallisuusrikkomus

- Syystulvassa ylitetty padon normaallivedenkorkeus 68,5 ja ylivedenkorkeus 69,0, joka voi aiheuttaa muutoksia padossa. Veden korkeus enimmillään 69,06. Mittalaitteiston kapasiteetti ollut riittämätön. Vastaaja vesiluvan ehtojen noudattamisesta vastaava.
- Hylätty. Katsottu toimintaa koskevan korostunut huolellisuusvelvollisuus. Ei näytetty vastaajan laiminlyöntiä, eikä mittauslaitteisto kapasiteetin puutteellisuutta, koska kapasiteetti kattanut luvan mukaisen ylimmän korkeuden. Tapahtunut tiedonkulun katkos koskien vedenmittauskorkeuden ylärajaa kun mittauslaitteisto oli siirretty vesivoimayhtiöltä A valvomoyhtiölle B, jotka molemmat asiantuntijayhtiöitä. Vastaaja ei ollut osallistunut toimintojen siirtämiseen.

Pirkanmaan KO 14.1.2014 (RI3/5903, lainvoimainen). Vesilain luparikkomus

- Perkausyhtiön padonhoidosta vastaavana henkilönä laiminlyönyt lupaan perustuvan velvollisuuden pitää Matkunjärven pato siinä kunnossa, että lupaehtojen mukainen veden korkeus ei alita lupaehtojen mukaista alarajaa (vedenkorkeus ei saa alittaa 1.6.-15.9. välisenä aikana korkeutta 11,50 m, joka vastaa padon asteikolla korkeutta 11,82 m).
- 1.-20.6.2012 välisenä aikana vedenkorkeus on alittanut lupaehtojen mukaisen alarajan ja aiheuttanut siten haittaa yleiselle edulle Matkunjärvellä.
- Luettu syyksi, rangaistukseen tuomitsematta lyhytaikaisuuden ja vähäisen huolimattomuuden vuoksi,. Teolla ei tavoiteltu taloudellista hyötyä.

Pohjois-Karjalan KO 7.11.2014 (RI4/I070, nro 14/I48327, lainvoimainen).Ympäristön turmeleminen

- Kaksi vastaajaa tehneet ruoppaamista ja kaupungin omistaman vesitilan rannan siistimistä koskeneen vesilupahakemuksen tietoisena kaavamerkinnästä, jossa tiedot uhanalaisesta juurtokaislasta. Ruoppaus toteutettu lupaehtojen vastaisesti liian syväälle ja liian leveänä ja hiekkaa ajettu maalle niin, että juurtokaislan kasvuedellytykset heikentyneet ja osa esiintymästä tuhoutunut. Kaksi muuta vastaajaa toimeksiannon perusteella tehneet toimenpiteet laiminlyöden varmistua lupaehtojen noudattamisesta. Ei rikoshyötyvaatimusta.
- Luettiin syyksi kaikille (paitsi hiekanajon osalta) törkeästä huolimattomuudesta huolellisuusvelvollisuuden laiminlyönnin perusteella, koska olisi voitu varmistaa teknisesti luvanmukaisuus ja otettu tietoinen riski luvanvastaisuudesta. 25 / 20 päiväsakkoa (teettäjät / tekijät).

Pohjois-Karjalan KO 09.06.2017 (R 17/345, nro 17/123776, lainvoimainen). Vesilain luparikkomus

- L suorittanut omistamansa kiinteistön edustalla olevalla osakaskunnan omistamalla vesialueella n. 300 m²:n suuruisella alueella ns. ruoppauksen, jossa hän on kaivanut vesialueelta maamassoja ja sijoittanut ne rannalle omalle kiinteistölleen. Ruopattu vesialue on sisältynyt valtioneuvoston vuonna 1982 hyväksymään valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan ja perustettuun Pitkälähti-Laikanlahden luonnonsuojelualueeseen.
- Luonnonsuojelurikkomus. L rikkonut luonnonsuojelulain nojalla luonnonsuojelemiseksi annettua säännöstä ja määräystä laiminlyömällä hakea ennen I-kohdassa kerrottua ruoppauksen suorittamista poikkeusta luonnonsuojelualueita koskevista rauhoitusmääräyksistä. Luonnonsuojelualueen perustamispäätöksessä yleisenä rajoituksena alueella on ollut kiellettyä maa-aineksien ottaminen sekä alueella tapahtuva kuivattaminen, säännöstely ja muut vesitaloushankkeet.
- Syyksi 30 psa

Länsi-Uudenmaan KO 25.8.2015 (R 15/423, nro 15/133911, Turun HO 15.2.2016)

- Ympäristön turmeleminen. Ruoppaus 200 m³ heinäkuussa ilman vesilupaa, ilmoittaen virheellisesti ELY-keskukselle tekevänsä ruoppauksen syys-lokakuussa. Luettu syyksi, 40 psa

Länsi-Uusimaan KO 9.12.2016 (R 16/779, nro 16/151514)

- Ympäristön turmeleminen. Ruoppaustyön teettäjät sopineet ruoppaajan kanssa vastoin ruoppausilmoitusta ruoppausmassan läjittämisestä mereen 7 km päähän ruoppauskohteesta. Hylätty toimeksiantajien osalta, koska KO pitänyt uskottavana, että luottaneet tämän ilmoitukseen voida kuljettaa massat mereen, ei törkeä huolimattomuus. Luettu syyksi ruoppaajalle, 30 psa.

Varsinais-Suomen KO 22.4.2015 (R 15/704, nro 15/117757, lainvoimainen)

- Ympäristörikkomus. Ruoppaus 200 m³ ilman ilmoitusta viranomaiselle ja läjitys yleiselle vesialueelle toisen kiinteistön edustalle. Ei Menettämisseuraamusvaatimusta. Luettu syyksi, 30 psa.

Varsinais-Suomen KO 16.10.2017 (R 17/3263, nro 17/141112, lainvoimainen)

- Ympäristörikkomus. S on Vesirakennus ky:n vastuunalaisena yhtiömiehenä suorittanut toimeksiannosta ruoppauksen, josta S:n tieteen ei oltu tehty vesilain 2 luvun 15 §:ssä säädettyä kirjallista ilmoitusta valtion valvontaviranomaiselle eikä läjityspaikkaa määritely. S on ottanut ruoppausmassat (noin 50 kuutiometriä) alukseensa ja sijoittanut massat hylkäämistarkoituksessa yleiselle vesialueelle, mihin ei ole ollut vesilain edellyttämää lupaa. Luettu syyksi, 25 psa

Pohjois-Karjalan KO 21.2.2014 (R13/1928, nro 14/108161, lainvoimainen)

- 1. Vesilain luparikkomus. Ruopattu 600 kuutiometriä lupaa hakematta ja läjitetty osin vesialueelle ilman vesialueen haltijan suostumusta. Vastaajat teettäjä ja ammattimainen ruoppausyrittäjä. Ei vaadittu rikoshyötyä.
- 2. Vesilain rikkominen. Em. toimenpiteen ilmoittamatta jättäminen. Vastaaja teettäjä. Luettiin syyksi, 25 / 20 päiväsakkoa.

Päijät-Hämeen KO 1.10.2015 (R 15/1280, nro 15/140839, lainvoimainen)

- Vesilain luparikkomus. 500 m³ ruoppaus ilman lupaa muuttaen syvyyttä, virtaamaa ja rantaa, aiheuttaen ainakin väliaikaista luonnonmuuttumista, viihtyisyyden vähentymistä ja haittaa kalastukselle. Menettämisseuraamusvaatimus ruoppauslupamaksu 1280 euroa. Luettu syyksi, 20 psa / rangaistukseen tuomitsematta, menettämisseuraamus molemmilta vaaditusti.

Pohjois-Karjalan KO 10.2.2016 (R 15/1682, nro 16/105970, lainvoimainen)

- Vesilain luparikkomus. Ruoppaus ilman vesilain luvan lupaa (ennen 30 päivän toimenpidekiellon päättymistä). Lupa tarpeen, koska lammen luonnontilaisuus muutettu. Luettu syyksi, 5 päiväsakkoa.